

Türkiye'de Psikoloji Uygulama, Araştırma ve Yayınlarında Etik İlkeler: Tartışma I

Canan SÜMER*

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Türk Psikologlar Derneği olarak, uygulamalı ve akademik alanlarda çalışan meslektaşlarımızın etkinliklerinde izleyeceği bir ilkeler bütününe duyulan ihtiyacın gittikçe artmakta olduğu inancındayız. Üzerinde anlaşılmalı ve yazıya dökülmüş böyle bir etik ilkeler bütünü'nün varlığı, alanın saygınlığını artırmak, çalışmaların kalitesini yükseltmek ve bazı olası çatışma ve anlaşmazlıkların çözülmesinde yol gösterici olmak gibi birçok işlevi üstlenecektir.

Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere (American Psychological Association, 1992), birçok ülkede (Leach ve Harbin, 1997) psikoloji alanında araştırma ve uygulama faaliyetlerini düzenleyen etik ilkeler bulunmaktadır. Etik ilkelere ne derece saygı gösterildiği ve uyulduğu bu ülkelerde yaptırım gücü olan kuruluş ve odalar tarafından takip edilmektedir.

Gittikçe daha etkin bir mesleki örgüt haline gelen Türk Psikologlar Derneği, geniş kapsamlı mesleki faaliyetleri ve değişik kesimlerden uygulamacı ve akademisyen psikologlarla olan yakın etkileşimi nedeniyle, bir Mesleki Ahlak İlkeleri bütününe duyulan ihtiyaç duyulduğunu hissetmektedir. Bu nedenle de, konu üzerinde geçmişte yapılan çalışmaları derleyen, kapsamlı bir ilkeler bütünü'nün oluşturulmasını hedeflemektedir.

Birçok ülkede kabul edilen etik ilkeler (Leach ve Harbin, 1997), araştırma ve uygulama da; hizmet sunulan ya da hizmetinden yararlanan kişilerin suistimal ya da taciz edilmemesi, uzmanlık sınırlarının bilinmesi, uzmanlığın güncel tutulması, araştırmalarda katılımcıların özgür iradeyle katılmalarının ve bilgilendirilmelerinin sağlanması, alınan bilgilerin gizliliği, psi-

kolojik ve/ya fiziksel rahatsızlık ve kandırmanın yer almaması, elde edilen bilgilerin belirtilen ve onaylanan amaçlar dışında kullanılmaması, hizmet alınan ve /veya verilen kişiler arasında ayırım yapılmaması gibi konuları kapsamaktadır. Akademik etkinliklere yönelik etik ilkeler ise; bulguların yansız bir şekilde sunulması, başka bir çalışma ya da eserin kişinin kendi eseriymiş gibi sunulmaması, daha önce yayımlanmış eserlerin türevlerinin özgün eserlermiş gibi yayımlanmaması, kullanılan kaynaklara uygun referansların verilmesi ve yazarlık haklarının katkı paylarına göre gerçekleştirilmesi gibi konuları kapsamaktadır.

Türkiye'de psikoloji uygulama ve araştırmalarına yönelik bir mesleki etik ilkeler bütününe duyulan ihtiyaç ortadadır. Toplumla doğrudan etkileşim içinde olan ve toplumu doğrudan etkileme potansiyeline sahip birçok meslekte olduğu gibi, psikologlar da kendi kendilerini doğrudan denetleyebilecek bir mekanizma oluşturmak durumundadırlar. Psikolojide akademik ve uygulamalı faaliyetleri kapsayan bir mesleki etik ilkeler bütünü'nün geliştirilmesi, Türkiye'de birçok diğer sosyal bilim için de örnek olacaktır. Ancak, böyle bir ilkeler bütünü'nün geliştirilmesi, psikolojinin değişik alanlarından bir uzman grubunun uzun zaman ve yoğun emek yatırımlarıyla gerçekleştirilecek bir projedir. Bu projeye birlikte, uzun vadede, üniversitelerde ve diğer kuruluşlarda akademik ve uygulamalı faaliyetlerin kalitesini ve ilkelere uygunluğunun kontrolünü gerçekleştirecek etik komiteler ya da birimlere de ihtiyaç duyulacaktır.

Böylesine büyük ve önemli bir projeye ön hazırlık olarak, Türk Psikologlar Der-

* Yazışma Adresi: Y. Doç. Dr. Canan Sümer, ODTÜ, Psikoloji Bölümü, 06531 Ankara.

neğinin bir parçası olan *Türk Psikoloji Dergisi*'nin her bir sayısında, araştırma ve yayımlara yönelik bir etik ilkeler tartışmasına yer vermek istemekteyiz. Bu tartışmalara yönelik görüş ve önerilerinizin ve de çalışmalarınızda karşılaştığımız etik ikilemler ve çözümlerine yönelik görüşlerinizin bu ilkeler bütününe geliştirilmesinde önemli katkıları olacağı inancındayız.

Bu tartışmayı, *Türk Psikoloji Dergisi*'ne değerlendirilmek üzere yollanan bazı çalışmalarda karşımıza çıkan üç etik sorun ve çözümleriyle başlatmak istiyoruz. Bu sorunlar, kimi zaman evrensel etik ilkeler çerçevesinde ele alınabilirken, kimi zaman da psikoloji literatürünün büyük oranda dış kaynaklı olmasından kaynaklanan, çeviri ve adaptasyonla ilgili etik ikilemler olup, özel çözümler gerektirmektedir.

Yayımlara Yönelik Etik İlkeler Tartışması

1. Aynı Veri Tabanından Elde Edilen Bilgilerin Birden Fazla Yayımlanmaması. Daha önceden yayımlanan bir çalışmanın tekrar yayımlanması etik ilkelere aykırıdır. Bu, tekrar yayımın altına düşülen bir notla geçiştirilemeyecek kadar önemli bir meslek ahlakı ilkesidir. Aynı şekilde, yurtdışında başka bir dilde basılmış bir eserin, aynen ya da bazı değişikliklerle Türkçe olarak yayımlanması da bu ilkeyle bağdaşmamaktadır.

Bununla ilgili olarak, aynı örneklem ve veri tabanından gelen belirli bazı değişkenlerle ilgili bulguların bir yayında, diğer bazı değişkenlerle ilgili bulguların da başka yayında /yayınlarda bilimsel bütünlük ve yetkinlik gözetilmeksizin kullanılması etik açıdan yanlış görülmektedir. Daha açık bir örnek vermek gerekirse, ilk mükalede kullanılan değişkenlere birkaç yeni değişken ekleyerek, aynı veri tabanından yeni bir "araştırma" üretmek etik açıdan kabul edilemez. Aynı örneklem üzerinden toplanan ve birlikte sunulduklarında bütünlük arzedecek verilerin parça parça sunulması, literatüre anlamlı bir katkı yapabileme amacından çok, daha fazla yayın çıkarma çabasını yansıtmaktadır. Benzer bir şekilde, bir önceki çalışmada kullanılan örnekleme bazı eklemeler yapılarak

(yeni bir grubun katılması ya da örneklemin genişletilmesi gibi) bulguların yeni bir yayında özgün bir çalışmaymış gibi sunulması da etik ilkelerle bağdaşmamaktadır.

"Yeniden yayın yapmama" ilkesi; geniş kapsamlı, çok değişkenli, aynı örneklem üzerinde farklı değişkenlere yönelik farklı denenceleri sınımayı amaçlayan çalışmalar için zor tanımlanan bir ilkedir. Hangi durumlarda aynı örneklem ve veri tabanından farklı yayımlar yapılabileceği her çalışma için çok açık olmayabilir. Ancak bu, etik ilkelerin gözardı edilmesi değil, tam tersine araştırmacıların bu konuda daha duyarlı olmasını gerektirir. Temel hedef, çalışmadan elde edilen bilgilerin bir bütünlük içinde sunulmasıdır. Elde edilen bilgilerin, çok boyutlu tek bir rapor olarak mı, yoksa birbirini devamı olan çalışmalar olarak mı yayımlanmasının daha uygun olduğu, yazar(lar) ve editörlerin birlikte karar vermesi gereken önemli bir konudur.

2. Kaynakların Uygun Kullanılması ve Verilmesi. Özgün bir çalışmada, başka bir eserin tamamı ya da bölümleri, zaman zaman referans verilse bile, sunulmamalıdır. Bir kaynaktan esinlenilebilir ya da yararlanılabilir; bu durumda özgün kaynağa gerekli referanslar verilmelidir. Ancak, kişi yararlandığı çalışmanın önemli bir kısmını kendisi tarafından yazılmış veya yapılmış izlenimini verecek şekilde sunmamalıdır. Orijinal eserin vurgusunu korumak amacıyla kimi zaman birkaç cümle ya da bir paragraf aynen alınabilir. Bu durumda, alınan kısım tırnak içinde gösterilmeli ve sayfa numaraları verilerek, okuyucunun asıl kaynağa ulaşabilmesi kolaylaştırılmalıdır. Özellikle, Türkçe sunulan bir çalışmada kullanılan kaynaklar başka bir dilde ise, doğrudan çevrilerek alınan kısımlar tırnak içinde sayfa numaralarıyla verilmelidir. Çeviri yapmış olmak, Türkçe yayımlanan çalışmadaki kısmı ya da bölümü özgünleştirmeyecektir.

3. Ölçek Uyarlamalarına Yönelik İlkeler. Yabancı kaynaklı bir ölçek, Türkçeye çevirilip, uyarlanmışsa, ölçeğin orijinal isminin korunması gerekmektedir. Uyarlama sırasında ölçeği "iyileştirmek" için yapılan bazı değişiklikler nedeniyle ölçeğin tamamıyla farklı ve özgün bir ölçek-

miş izlenimini verecek şekilde yeniden isimlendirilmesi etik ilkelerle bağdaşmaktadır.

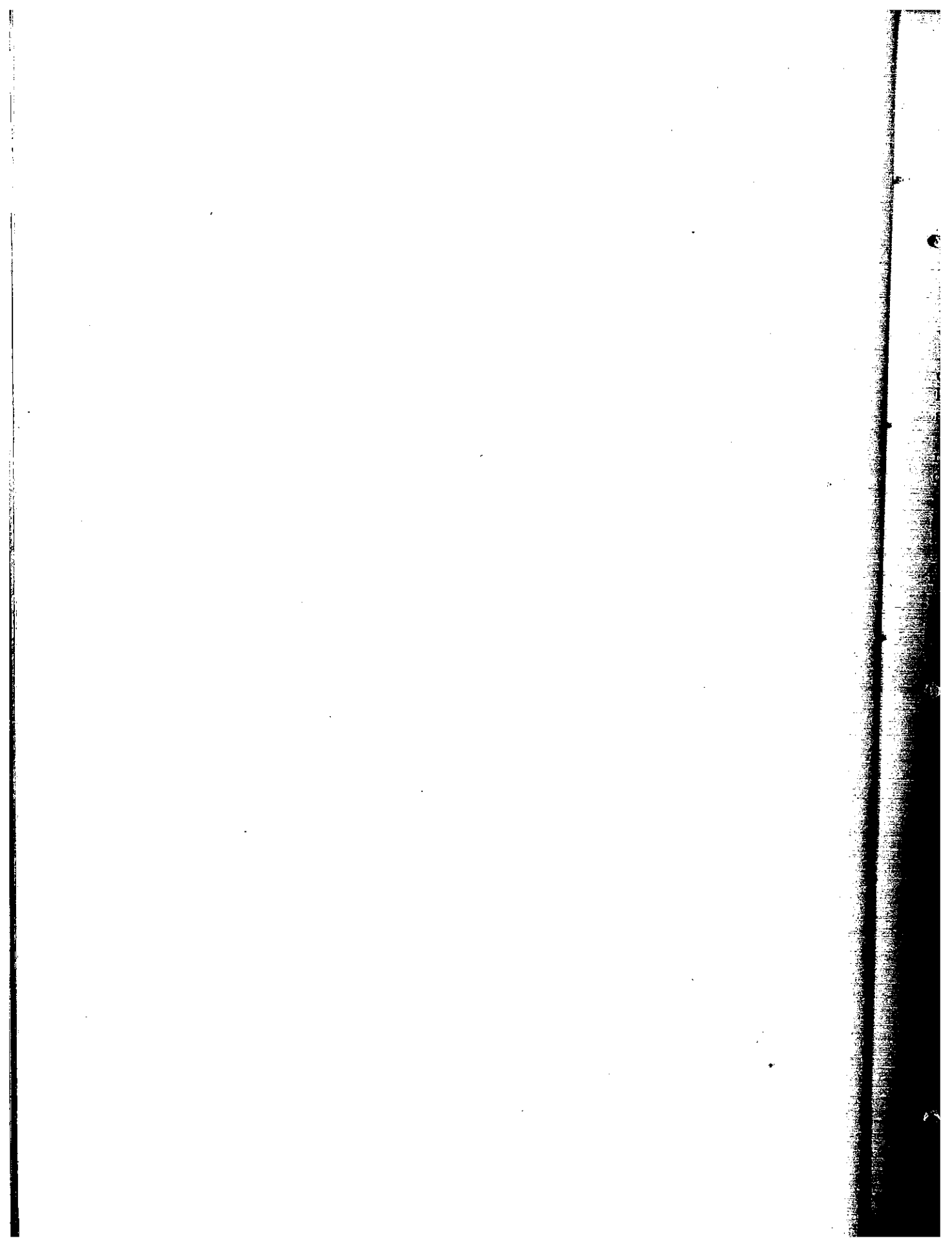
Ölçeğin tümüyle değişmesi ve yeni bir ölçeğin oluşturulması durumunda ise, ölçeğe verilecek ad, ölçeğin neyi ölçtüğünü olabildiğince açık olarak yansıtmalıdır. Ölçek çok boyutlu ise, ölçeğin içerdiği boyutları yansıtabilecek bir ad kullanılmasında yarar vardır. Gerek uyarlanan gerekse özgün olan ölçeklerde, ölçeği geliştiren kişinin adı gibi herhangi özel bir ismin ölçeği ta-

nımlamak için kullanılmaması, ölçeklere içeriklerine göre ad verilmesi literatürde daha kabul gören bir uygulama olmuştur.

Kaynaklar

American Psychological Association (1992). Ethical principles of psychologist and code of conduct. *American Psychologist*, 47, 1597-1611.

Leach, M. M., & Harbin, J. J. (1997). Psychological Ethics Codes: A comparison of 24 countries. *International Journal of Psychology*, 32, 181-192.

Türk Psikoloji Dergisi (TPD) Derleme Yazıları İlkeleri

Dergimizin gelecek sayılarında yer alacak yayınların iki ana grupta toplanmasına karar verilmiştir. İlk grupta geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ile sınırlı kalmayacağı umulan görgül çalışmalar, ikinci grupta ise aşağıdaki beş grupta toplanan gözden geçirme, model önerme ve olgu sunuları çalışmaları yer alacaktır.

1. Yurt içinde ve dışında yaygın olarak üzerinde durulan ya da ilgi gören konularda en son literatürün kapsamlı bir şekilde sunulduğu derlemeler.

2. Okuyucu kitlesinin yararlanabileceği konulardaki görgül çalışmaların derlenmesi ya da gözden geçirilmesi.

3. Okuyucu kitlesinin yararlanabileceği konularda meta-analitik değerlendirmeler.

4. Kuramsal literatürlerdeki birikimlerin neden-sonuç ilişkilerini içeren model önerileri şeklinde sunulması.

5. Olgu sunuları ve tartışmalar.

Birinci grupta yer alan yazılardaki esas, okuyucuyla bir alanı değişik boyutları ile tanıtmak ve geniş bir perspektif sunabilmektir. Hedef, çoğunluğunu akademisyen, uygulayıcı ve öğrencilerin oluşturduğu okuyucu kitlesini kuramsal ve görgül literatürdeki farklı sorular, yaklaşım ve bulgularla tanıştırmak ve bu konuda güvenilir, zengin bir kaynak oluşturmaktır. Bu yazılarda yapılmış olan çalışmaların, yaklaşımların ve bulguların tekdüze bir şekilde sunulmasının ötesine geçilmesi amaçlanmaktadır. Diğer bir deyişle, bu yazılarda iki boyutlu literatür özetlemeleri yerine, yeni sorular ve çalışmalara zemin hazırlayabilecek nitelikte

akademik ürünlerin oluşturulması hedeflenmektedir.

İkinci grup yazılarda, belirli bir alanda yayınlanmış olan çalışmaların niceliksel olarak yorumu ve gözden geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu gruptaki yazıların birinci gruptakilerden farkı, gözden geçirilen yazıların görgül çalışmalar ile sınırlandırılmış olmasıdır.

Üçüncü grupta yer alan çalışmalar ise, belirli bir konuda yayınlanmış olan görgül çalışmaların niceliksel değil istatistiksel ya da meta-analitik yöntemlerle gözden geçirilip özetlenmesi olarak tanımlanmıştır. Bir konuda yapılmış görgül çalışmaların bulgularının istatistiksel olarak kümülatif bir şekilde ifade edilmesinde kullanılan bir teknik olan meta analizi, olayları ve ilişkileri anlamak için, tek bir çalışmada gerçekleşmesi olası olmayan geniş bir perspektif sağlar.

Dördüncü gruptaki yazılar, örtük değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin irdelendiği model önerilerini içermektedir. Psikolojide, sosyal, kişilik ve örgüt psikolojisi başta olmak üzere birçok alanda, örtük değişkenler arasındaki ilişkiler nedensel modeller çerçevesinde yapılandırılmakta ve test edilmektedir.

Olgu sunularının temel hedefi ise, uygulamalı alanda çalışan psikologlar arasındaki bilgi alışverişini geliştirmek ve uygulamalı alanlardaki öğrenciler için iyi bir kaynak oluşturmaktır. Amaç, olgu sunularının sadece aktarılması değil, içsel tutarlığı olan belirli bir kuramsal çerçeve içerisinde sunulup tartışılması ve hatta farklı kavramlar açısından irdelenmesidir.

Türk Psikoloji Dergisi (TPD) Yazım Kuralları

Bu dergide görgül çalışmalara ve derleme türü yayınlara (en son literatürü kapsamlı bir şekilde kapsayan yazılar, meta-analiz çalışmaları, model önerileri, olgu sunuları ve tartışmalar vb.) yer verilmektedir. Tüm yazılar Amerikan Psikologlar Birliği tarafından yayınlanan 'Publication Manual of American Psychological Association (4th ed.), 1994' adlı kitapta belirtilen yazım ilkelerine uygun olarak yazılmalıdır. Türkçe yazım kurallarıyla ilgili yeni bir bilgi sizlere ulaştırılıncaya kadar Dergimizin son sayısındaki yazım kuralları dikkate alınmalıdır.

Genel İlkeler

1. Dergiye gönderilecek yazılar A4 boyutlarında beyaz kağıda Üst ve alt boşluk 4cm., sağ boşluk 2cm, sol boşluk 2,5cm bırakılarak (16 x 21,7'lik alana) çift aralıklı yazılmalıdır (Bu ölçüler, gönderilen tablo ve grafiklerin dergi sayfa boyutları dışına taşmaması ve daha kolay kullanılmasını sağlayacaktır).
2. Yazılar 5 kopya olarak gönderilmeli ve uzunluğu 25-30 sayfayı geçmemelidir.
3. Yazılarda Türk Dil Kurumu'nun yazım kılavuzu örnek alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır. Türkçe'de pek alışılmamış sözcükler yazıda kullanılırken ilk geçtiği yerde yabancı dildeki karşılığı parantez içinde verilmelidir.
4. Yazılar başlık sayfası, özet, anahtar sözcükler, ana metin, kaynaklar, ekler, tablolar, şekil başlıkları, şekiller, yazar notları ve yazışma adresi ile genişletilmiş İngilizce özet (summary) bölümlerini içermelidir).

a) Başlık sayfası: En fazla 10-12 kelimededen oluşan makale başlığı, kısa başlık (kelimeler arasındaki boşluklar ile beraber en fazla 50 karakter), yazarların adı ve soyadı, ünvanı ve çalıştığı kurumu içermelidir.

b) Özet ve anahtar sözcükler:

Özet Türkçe ve İngilizce olmak üzere her iki dilde 'Özet' ve 'Abstract' başlıkları altında 200 kelimeyi geçmeyecek şekilde olmalıdır. Anahtar sözcükler (3 ile 10 arasında) Türkçe özetin altında 'Anahtar Sözcükler' ve İngilizce özetin altında 'Key words' başlığı kullanılarak verilmelidir. Türkçe ve İngilizce özetin her biri yeni bir sayfadan başlamalıdır.

c) Ana metin: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Görgül makalelerde metin, sırasıyla giriş, yöntem, bulgular ve tartışma bölümlerinden oluşmalıdır. Derleme türü makalelerde, makalenin içeriğine bağlı olarak bu sıra izlenmeyebilir. Kısa başlık her sayfanın sağ köşesinde, yanında sayfa numarası olacak şekilde tekrarlanmalıdır.

Giriş bölümü yapılan araştırma ile ilgili olarak, literatürdeki yaklaşım ve bulgular ile araştırmanın amacını içermelidir.

Yöntem bölümü örneklem, veri toplama araçları ve işlem olmak üzere 3 alt bölümden oluşmalıdır.

Bulgular araştırmanın denencelerini test etmek amacı ile kullanılan istatistiksel analizleri, her değişkene ait ortalama ve standart sapma değerlerini içermelidir. Tablolar ve şekiller ayrı bir sayfada yazının en sonunda verilmeli, metnin içinde ise 'Tablo 1 buraya gelmeli' veya 'Şekil 1 buraya gelmeli' yazısı altı ve üstü çizilerek, metin içinde bulunması istenen yere konulmalıdır.

Sıklıkla kullanılan istatistiksel teknikler metin içinde rapor edilirken aşağıda belirtilen şekilde olmalıdır:

Varyans analizi:

Tek yönlü varyans analizi: $F(1, 123) = 5.43, p < .05$

İki veya daha fazla değişken için varyans analizi: $F(1, 141) = 6.23, HOK = 1.21, p < .05$

HOK: Hata ortalama kare (error of mean of squares)

Korelasyon ve kay-kare değerleri rapor edilirken denek sayısı (n) ve t, F çoklu karşılaştırmalar (Tukey testi gibi) rapor edilirken serbestlik derecesi (sd) mutlaka verilmelidir. Regresyon analizleri rapor edilirken R, R², F, Beta, T ve p değerleri verilmeli; faktör analizi rapor edilirken ise her bir faktör altındaki maddelerin faktör yükleri (factor loadings) ve her bir faktörün açıkladığı varyans bilgileri verilmelidir.

Tartışma bölümü, araştırma bulgularının literatür ışığında açıklanmasını, tartışılmasını içermelidir.

d) Kaynaklar: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar 'Kaynaklar' listesi içinde yer almalıdır.

Metin içinde kaynaklara atıfta bulunurken yazarların soyadları ve yayın tarihi kullanılır. Örnekler:

Savaş (1985) ...

Savaş'a (1985) göre ...

File ve Smith (1992) ...

File ve Smith'e (1992) göre ...

Martin, Sheldon ve Yaffee (1994)...

Yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, metin içinde geçtiği yerde yukarıda olduğu gibi verilir, daha sonra ise Martin ve arkadaşları (1994) ... olarak verilmelidir.

Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise metin içinde ilk geçtiği yerden itibaren Smith ve arkadaşları (1980) olarak verilmelidir.

Parantez içinde cümle sonunda birden fazla esere atıfta bulunuluyor ise kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir.

... (Doğan, 1987; Kleft ve Dobson, 1990; Smetih ve ark., 1980; Winson, George ve Zeng, 1986).

Kaynaklar bölümünde kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir. Birden fazla yazarlı Türkçe ve yabancı kaynaklar için son yazarın soyadından önce '&' işareti kullanılmalıdır. Kaynakların yazım kuralları ile ilgili olarak lütfen dergimizin son sayısını (41. sayı) dikkate alınız.

e) Ekler: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Araştırmada kullanılan ölçekler gibi ek bilgileri içerir.

f) Tablolar: Yeni bir sayfadan başlamalıdır ve her bir tablo ayrı bir sayfada verilmelidir. Tabloların veriliş şekli ile ilgili olarak dergimizin 41. sayısı dikkate alınmalıdır. Tablo numarası ve Tablo başlığı tablonun üstünde yer almalıdır.

g) Şekil başlıkları ve şekiller: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Şekil numarası ve şekil başlıkları yanı sayfada alt alta verilmelidir. Şekillerin her biri ise ayrı sayfalarda verilmelidir. Özel baskı gerektiren şekil ve fotoğrafların masrafı yazardan alınır.

h) Yazar notları: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Eğer araştırma bir tez çalışmasının özeti ise veya araştırmayı destekleyen kurum(lar) var ise bu bölümde belirtilmelidir. Ayrıca araştırmacının, araştırmaya katkılarından dolayı teşekkür etmek istediği kişiler de bu sayfada belirtilmelidir.

ı) Yazışma adresi: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Yazarın veya yazarlardan bağlantı kurulabilecek olan kişinin adresi, telefon numarası ve varsa faks numarası ile e-mail adresi bu bölümde yer almalıdır.

i) Genişletilmiş İngilizce özet (summary): Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Çift aralıklı, 4-10 sayfa uzunluğunda olmalı; giriş, yöntem, bulgular ve tartışma bölümlerini içermelidir.

5. Yazılarda ifade edilen düşüncelerden yazarları sorumludur.

6. TPD'de yayınlanan yazılardan ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazının içeriğinde olabilecek çarpıtmalardan alıntı yapan ve yayınlayan kişi ya da kuruluşlar yasalar karşısında sorumludur.

7. TPD'ye gönderilen yazılar yayınlansın ya da yayınlanmasın geri gönderilmez.

8. Yazı, yayına kabul edildikten sonra yazarından Word 6.0 veya sonrası sürümü ile yazılmış bir kopyası, 3,5 inchlik diskette istenir.

9. Yayın Kurulu, yazıda gerekli gördüğü sözcükleri değiştirebilir.

10. Kurallara uymayan yazılar yayınlanmaz.

11. TPD'nde yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez. Ancak makale yayınlandıktan sonra, yazar TÜBA'ya başvurduğu takdirde, TÜBA'nın uluslararası yayınları özendirme fonu kapsamında belirlenen maddi ödülü talep edebilir.

12. Yayınlanan her araştırmanın verilerinin 5 yıl süre ile araştırmacı tarafından saklanması zorunludur. Gerek yayın politikamız gerekse dahil olduğumuz uluslararası yayın kuruluşlarının kuralları gereğince zaman zaman bazı yazıların verileri ve analiz programları yazarlarından istenebilecektir.

Kongreler

- **3-8 Ağustos 1998**

14th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology, Bellingham, ABD.

Konferans için bilgi internet sayfalarında:
<http://www.wvu.edu/~lonner/congress.html>

- **9-14 Ağustos 1998**

24. Uluslararası Uygulamalı Psikoloji Kongresi, San Fransisko, ABD.

Konferans için bilgi internet sayfalarında:
<http://www.apa.org/convention/iaap/>

- **14-18 Ağustos 1998**

Amerikan Psikoloji Birliği'nin 106. Kongresi, San Fransisko, ABD.

Konferans için bilgi internet sayfalarında:
<http://www.apa.org/convention/>

- **15-19 Eylül 1998**

"3. Türk-Alman Psikiyatri Kongresi"
Berlin-ALMANYA

Başvuru: Dr. İnci USER
Ziyaettin Baydar Sk.
Ahmetefendi Apt. No: 6/7
81080 Erenköy-İSTANBUL

Tel/Faks: (216) 368 47 54

- **29 Eylül-3 Ekim 1998**

"34. Ulusal Psikiyatri Kongresi" Altın Yunus-Çeşme-İZMİR

Başvuru: Doç. Dr. Levent Küey
Ali Çetinkaya Bulvarı 53/4
35220 Alsancak-İZMİR

Tel-Faks: (232) 422 38 05

- **Ekim 1998**

"Orta Anadolu Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi Kongresi" Ankara (Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi)

Başvuru: Yrd. Doç. Dr. Abide Güngör
Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı
06500 Beşevler-ANKARA

Tel : (312) 212 64 60/189

Faks : (312) 212 41 08

- **23-25 Kasım 1998**

Araştırma Sempozyumu 98 (T.C. Başbakanlık İstatistik Enstitüsü ve üç dernek tarafından düzenlenmiştir.)

Bildiri başvuruları için son tarih:
5 Ekim 1998

Başvuru:

Devlet İstatistik Enstitüsü, ATİTD Başkanlığı, Necatibey Cd. No: 114, 06100 Yücetepe, Ankara.

Tel : (312) 417 64 40/368

Faks : (312) 425 33 87

- **8-10 Nisan 1999**

"4. Türkiye AIDS Kongresi" Pine Bay Holiday Resort-Kuşadası

Başvuru: Doç. Dr. Selda ERENŞOY
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
Bornova-İZMİR

Tel : (232) 388 66 23

- **14-17 Nisan 1999**

"V. Ulusal Sosyal Hizmetler Kongresi" H. Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Çiftasfalt-Keçiören-ANKARA

Başvuru: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi
İzmir Cad. Elgün Sk. No: 13/6
Kızılay-ANKARA

Tel/Faks: (312) 230 40 24

- **15-18 Nisan 1999**

Çocuk Gelişimi Araştırmaları Derneği (Society for Research in Child Development, SRCD), Albuquerque, ABD.

Bildiri başvuruları için son tarih:
18 Ağustos 1998

Konferans için bilgi internet sayfalarında:
<http://www.journals.uchicago.edu/SRCD/meeting.html>

- **4-9 Temmuz 1999**

"Sixth European Congress of Psychology"

Bilimsel Komite: Università degli Studi di Cagliari Dipartimento di Psicologia localita "Sa Duchessa" 09123 Cagliari

Tel-Faks: +39 6 688 91 926

Organizasyon Komitesi: c/o INPPA,

Tel : +39 6 688 91 926

Faks : +39 6 688 03 822

- **Eylül 1999**

"Ulusal Psikiyatri Kongresi"
TRABZON

Başvuru: Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
K.T.Ü. Tıp Fak. Psikiyatri
Anabilim Dalı, 61080 TRABZON

Tel : (462) 325 30 11

Faks : (462) 325 83 55

- **1-5 Eylül 1999**

9. Avrupa Gelişim Psikolojisi Konferansı (IXth European Conference on Developmental Psychology), Spetses, Yunanistan.

Bildiri başvuruları için son tarih:
15 Aralık 1998

Konferans için bilgi internet sayfalarında:
<http://www.dp.uoa.gr/conferences/eurocdp9/>
e-posta: eurocdp9@dp.uoa.gr

Tel : +30 - 1 - 72 77 529

Faks : +30 - 1 - 72 77 534.

- **1-3 Ekim 1999**

"The 13th Conference of the European Health Psychology Society Psychology and the Renaissance of the Health" Florence

- **28-31 Ekim 1999**

"6. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi" Kapadokya

Başvuru: Doç. Dr. Oğuz E. BERKSUN
Ankara Ün. Tıp Fak. Psikiyatri
Anabilim Dalı, Cebeci-ANKARA

Tel/Faks: (312) 362 12 92

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ ABONELİK FORMU

Türk Psikoloji Dergisi aboneliği, yılda iki olağan sayı ve iki özel sayıyı (ya da eş değeri yayın) kapsamaktadır.

Adı Soyadı: _____

Ev Adresi: _____

Ev Tel ve Faks: _____

İş Adresi: _____

İş Tel ve Faks: _____

E-mail: _____

Şehir / Ülke: _____

Dergilerinizin Hangi Adresinize Gönderilmesini istiyorsunuz

Ev Adresime

İş Adresime

ABONELİK BİLGİLERİ

(Lütfen aşağıdaki seçeneklerden istediğinizi işaretleyiniz)

- 1998 yılı bireysel abonelik 3.000.000 TL. Yurtdışı 35\$-55DM
- 1998-1999 yılları bireysel abonelik 5.000.000 TL. Yurtdışı 50\$-70DM
- 1998 yılı kurumsal abonelik 6.000.000 TL
- 1998-1999 yılları kurumsal abonelik 10.000.000 TL

Ücreti, Türk Psikologlar Derneği'nin Yapı Kredi Bankası Emek Şubesi ODTÜ irtibat bürosundaki 1005241-5 no'lu banka hesap numarasına ya da Türk Psikologlar Derneği'nin 105222 no'lu posta çeki hesabına yatırabilirsiniz. Ayrıca ödemelerinizi Kredi Kartı ile de yapabilirsiniz. Bunun için lütfen Derneğimizden form isteyiniz.

Yazışma Adresi

-İnkılap Sok. 31/6 Kızılay – ANKARA

-P.K. 117, 06662 Küçükesat ANKARA

Tel: (0-312) 425 67 65 – Faks: (0-312) 417 40 59

WEB: <http://www.psikolog.org>

E-mail: TPD@service.raksnet.com.tr

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ
KREDİ KARTIYLA ÖDEME FORMU

Adı Soyadı:

Adresi:

Ödemenin Niteliği (Lütfen sizin için en uygun olanı işaretleyiniz):

Aidat (Lütfen yılını belirtiniz):

Abonelik (Türk Psikoloji Dergisi) (Lütfen yılını belirtiniz):

Diğer (Lütfen açıklayınız):

Visa

MasterCard

EuroCard

Kredi Kartı No.: ____ / ____ / ____ / ____

Son Kullanma Tarihi: __ / __

Türk Psikologlar Derneği'ni, kredi kartımdan

TL'yi bir kereye mahsus olmak üzere çekmek için yetkili kılıyorum.

Tarih: __ / __ / ____

İmza:

Not: Bu formu faks ile (0 312 417 40 59) ya da elden

Türk Psikologlar Derneği'ne ulaştırabilirsiniz.

TÜRK PSİKOLOJİ YAZILARI ABONELİK FORMU

Adı Soyadı: _____
Ev Adresi: _____
İş Adresi: _____
Telefon: (ev) _____ (iş) _____
E-mail/Faks: _____

Dergilerinizin Hangi Adresinize Gönderilmesini İstiyorsunuz
Ev Adresime () İş Adresime ()

ABONELİK BİLGİLERİ

(Lütfen aşağıdaki seçeneklerden hangisini istediğinizi işaretleyiniz)

- () 1998 yılı bireysel abonelik 2.000.000 TL. Yurtdışı Aboneliği 35\$-55DM
() 1998-1999 yılları bireysel abonelik 3.000.000 TL. Yurtdışı aboneliği 30\$-50DM
() 1998 yılı kurumsal abonelik 5.000.000 TL
() 1998-1999 yılları kurumsal abonelik 7.000.000 TL

Ücreti, Türk Psikologlar Derneği'nin Yapı Kredi Bankası Emek Şubesi ODTÜ irtibat bürosundaki 1005241-5 no'lu banka hesap numarasına ya da Türk Psikologlar Derneği'nin 105222 no'lu posta çeki hesabına yatırabilirsiniz. Ayrıca, ödemelerinizi Kredi Kartı ile de yapabilirsiniz. Bunun için lütfen Derneğimizden form isteyiniz.

* Türk Psikoloji Yazıları Haziran ve Aralık aylarında yılda iki kez yayımlanır

Yazışma Adresi

-İnkılap Sok. 31/6 Kızılay – ANKARA
-P.K. 117, 06662 Küçükesat ANKARA
Tel: (0-312) 425 67 65 – Faks: (0-312) 417 40 59
WEB: <http://www.psikolog.org>
E-mail: TPD@service.raksnet.com.tr

DİKKAT! ÇOK ÖNEMLİ! Bu formu, banka ya da posta çeki dekontunuzun fotokopisi ile birlikte gönderiniz. Aksi takdirde, abone kayıtlarında sorun çıkabilir.

T Ü R K P S İ K O L O G L A R D E R N E Ğ İ
K R E D İ K A R T I Y L A Ö D E M E F O R M U

Adı Soyadı:

Adresi:

Ödemenin Niteliği (Lütfen sizin için en uygun olanı işaretleyiniz):

Aidat (Lütfen yılını belirtiniz):

Abonelik (Türk Psikoloji Dergisi) (Lütfen yılını belirtiniz):

Diğer (Lütfen açıklayınız):

Visa MasterCard EuroCard

Kredi Kartı No.: ____ / ____ / ____ / ____

Son Kullanma Tarihi: __ / __

Türk Psikologlar Derneği'ni, kredi kartımdan

TL'yi bir kereye mahsus olmak üzere çekmek için yetkili kılıyorum.

Tarih: __ / __ / ____

İmza:

Not: Bu formu faks ile (0 312 417 40 59) ya da elden

Türk Psikologlar Derneği'ne ulaştırabilirsiniz.

Cilt: 13 Sayı: 42 Aralık 1998

ISSN: 1300-1018

TÜRK DİLİNDEN DİRENİŞ

TÜRK FOLKLOKUR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ**Turkish Journal of Psychology**

Cilt 13, Sayı 42, Aralık 1998

(Volume 13, No. 42, December 1998)

Türk Psikologlar Derneği Yayınıdır

Official Publication of the Turkish Psychological Association

SahibiTürk Psikologlar Derneği Yönetim Kurulu adına
Doç. Dr. İhsan Dağ**Yayın Yönetmeni**

Prof. Dr. Nail Şahin

Yardımcı Yayın Yönetmenleri (Soyadına Göre Alfabetik Sırada)Yrd. Doç. Dr. Belgin Ayvaşık
Doç. Dr. Serdar M. DeğirmencioğluDoç. Dr. Sami Gülgöz
Yrd. Doç. Dr. Canan Sümer**Akademik Danışmanlar Kurulu (Soyadına Göre Alfabetik Sırada)**

Doç. Dr. Melda Akçakan

Doç. Dr. Ercan Alp

Doç. Dr. Sibel Arkonaç

Yrd. Doç. Dr. Zeynep Aycan

Prof. Dr. Orhan Aydın

Yrd. Doç. Dr. Sibel Kazak Berument

Yrd. Doç. Dr. Reyhan Bilgiç

Prof. Dr. Nuri Bilgin

Doç. Dr. Reşit Canbeyli

Prof. Dr. Doğan Eker

Doç. Dr. Canan Ergin

Doç. Dr. Buket Erkal

Prof. Dr. Güler Okman Fişek

Yrd. Doç. Dr. Fatoş Gökşen

Doç. Dr. Melek Göregenli

Prof. Dr. Aydan Gülerce

Doç. Dr. Güliden Berkem Güvenç

Prof. Dr. Selim Hovardaoğlu

Prof. Dr. Olcay İmamoğlu

Doç. Dr. Benal İnceer

Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı

Prof. Dr. Sirel Karakaş

Prof. Dr. Nuray Karancı

Yrd. Doç. Dr. Ayda Tekok Kılıç

Prof. Dr. Ayhan Koç

Doç. Dr. Şeyda Kozcu

Doç. Dr. Falih Köksal

Doç. Dr. Biran Mertan

Prof. Dr. Ferhunde Öktem

Prof. Dr. Necla Öner

Doç. Dr. Banu Öney

Prof. Dr. Ahmet Rüsternli

Prof. Dr. Işık Savaşır

Doç. Dr. Melike Sayıl

Yrd. Doç. Dr. Oya Somer

Prof. Dr. Diane Sunar

Yrd. Doç. Dr. Nebi Sümer

Doç. Dr. Deniz Şahin

Prof. Dr. Nesrin H. Şahin

Doç. Dr. Gürkan Tekman

Prof. Dr. Suna Tevrüz

Prof. Dr. Yurdal Topsever

Doç. Dr. Ünsal Yetim

Prof. Dr. Perin Yolaç

Teknik Koordinasyon (Soyadına Göre Alfabetik Sırada)

Yrd. Doç. Dr. Belgin Ayvaşık

Doç. Dr. Serdar M. Değirmencioğlu

Yrd. Doç. Dr. Canan Sümer

Abone İşleri Sorumlusu

Psk. Kazım Alat

Dernek Genel Merkezi: İnkılap Sk. No: 31/6 Kızılay, 06650 ANKARA

Tel: (0-312) 425 67 65 • Faks: (0-312) 417 40 59

E-posta: TPD@service.raksnet.com.tr

Web: http://www.psikolog.org

Yazışma Adresi: Yrd. Doç. Dr. Belgin Ayvaşık

ODTÜ Psikoloji Bölümü; 06531 Ankara

Tel: (0-312) 210 51 12 • Faks: (0-312) 210 12 88

E-posta: abelgin@rorqual.cc.metu.edu.tr

Abone İşlemleri İçin

Posta Çeki Hesap No: 105222

Banka Hesap No: 1005241-5

(Yapı Kredi Bankası ODTÜ Şubesi, Ankara)

Sayfa Düzeni: M. Korhan Çınar

Baskı: DETAMAT Büyük San. 1. Cad. 99/89 ANKARA • Tel: (0-312) 384 47 21

Türk Psikologlar Derneği'nden
Yeni Bir Hakemli Dergi Daha!

TÜRK PSİKOLOJİ YAZILARI

Turkish Psychological Review

Yayın Hayatına Başladı...

Geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmayı hedefleyen Türk Psikoloji Yazıları psikoloji ile ilgilenen herkesin okuyabileceği kapsamlı derleme yazıları ve uygulamaya yönelik çözüm öneren yazılar yayınlamaktadır. Türk Psikoloji Yazıları Abonelik Formu'nu elinizdeki dergide bulabilirsiniz.

Türk Psikoloji Yazıları
1998 1(1) 1-92

1. SAYININ İÇİNDEKİLER

Bilinç ve Bilinçaltı Kavramlarının Kronolojisi:

17. Yüzyıldan Günümüze Kadar

Nurhan ER 1-16

Uyku ve Bilgi İşleme Süreçleri

Metehan IRAK 17-30

Goleman'ın "Duygusal Zeka" Görüşünün Psikometrik Açıdan Eleştirisi ve Dinamik Etkileşimsel Model Önerisi

Adnan ERKUŞ 31-40

Demans ve Alzheimer Hastalığı

Ayşegül Durak BATIGÜN 41-59

Karışık Anksiyete-Depresyon Bozukluğu:

Bir gözden geçirme

Senar BATUR 61-71

Çocuklarda Problem Çözme Becerileri Eğitimi

H. Şeniz ÖZUSTA 73-80

Benlik Karmaşıklığı

Derya GÜNGÖR 81-92

İÇİNDEKİLER

Yayın Yönetmenlerinden

<i>O. Somer</i>	Kişilik Testlerinde Klasik ve Modern Test Kuramları ile Madde Analizi	1
<i>P. Ege, F. Acarlar ve F. Güteryüz</i>	Türkçe Kazanımında Yaş ve Ortalama Sözce Uzunluğunun İlişkisi	19
<i>G. Demir ve A. Demir</i>	Hükümlülerin Psikiyatrik Belirtiler Yönünden Değerlendirilmesi	35
<i>B. J. Backs ve K. S. Dobson</i>	Cognitive Therapy For Depression: Conceptual and Empirical Issues	47
<i>C. Sümer</i>	Türkiye'de Psikoloji Uygulama, Araştırma ve Yayınlarında Etik İlkeler: Tartışma I	77
	Derleme Yazıları İlkeleri	81
	Yazım Kuralları	82
	Kongreler	85

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Akademi Konseyi'nin 15.10.1996 tarihli toplantısında kabul edilen, "Bilimsel Dergilere Destek Esasları" uyarınca ve TÜBA ile Türk Psikologlar Derneği arasında imzalanan 16.12.1996 tarihli protokol çerçevesinde, Türk Psikoloji Dergisi'nin 1998 yılında yayınlanacak iki sayısının baskı masraflarının yarısı TÜBA tarafından karşılanmaktadır.

Türk Psikoloji Dergisi (Turkish Journal of Psychology) is covered, beginning with Vol. 10(34) 1995, in Institute for Scientific Information (ISI®) products. Information on the contents of this journal is presented to the users of Research Alert®, SocialSciSearch® and Current Contents® / Social & Behavioral Sciences. Copies of individual articles may also be obtained through ISI®'s document delivery service, The Genuine Article™.

İÇİNDEKİLER

<i>F. Öktem</i>	Asperger Bozukluğu Olan Çocuklarda WÇZÖ-R Alt Test Örüntüleri	1
<i>O. Somer</i>	Türkçe'de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli	17
<i>G. Akçamete ve T. Kargın</i>	Bedensel Engeli Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Yönelimi Düzeylerinin İncelenmesi	37
<i>Z. Aycan</i>	Türkiye'de Psikoloji Uygulama, Araştırma ve Yayınlarında Etik İlkeler, Tartışma II: Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Alanında Etik Uygulamalar	47
	Derleme Yazıları İlkeleri	51
	Yazım Kuralları	52
	Kongreler	55

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Akademi Konseyi'nin 15.10.1996 tarihli toplantısında kabul edilen, "Bilimsel Dergilere Destek Esasları" uyarınca ve TÜBA ile Türk Psikologlar Derneği arasında imzalanan 16.12.1996 tarihli protokol çerçevesinde, Türk Psikoloji Dergisi'nin 1998 yılında yayınlanacak iki sayısının baskı masraflarının yarısı TÜBA tarafından karşılanmaktadır.

Türk Psikoloji Dergisi (Turkish Journal of Psychology) is covered, beginning with Vol. 10(34) 1995, in Institute for Scientific Information (ISI®) products. Information on the contents of this journal is presented to the users of Research Alert®, SocialSciSearch® and Current Contents® / Social & Behavioral Sciences. Copies of individual articles may also be obtained through ISI®'s document delivery service, The Genuine Article™.